

УДК 347.962:341.1

О. В. Саленко

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЯК УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРИВЕДЕННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У ВІДПОВІДНІСТЬ ІЗ ЗАГАЛЬНОВИЗНАНИМИ МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Сучасні процеси глобалізації та регіоналізації економічної, культурної, політичної, правової та інших сфер життя актуалізують питання взаємодії та зближення національних правових систем. У зв'язку із цим особливого значення набуває формування та розвиток правового фундаменту держав, що відображає об'єктивні процеси їхнього розвитку в рамках регіону країни, світу.

Глобалізація – це процес усесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції, що зумовлюється процесами взаємного пристосування, розширення, або ж об'єднання чого-небудь у єдине ціле [1, с. 185; 2, с. 193]. Поняття «інтеграція» прийшло на зміну поняттю «міжнародне співробітництво» («європейське співробітництво»), яке не відображало сутності нових явищ, тому інтеграція розуміється як вихід за межі такого співробітництва аж до утворення єдиної структури, що вирізняється наднаціональними (наддержавними) ознаками [3, с. 158].

Судові системи конкретних держав функціонують у певних історичних умовах розвитку цих держав та досягнутого рівня їх соціально-економічної стабільності. Впроваджуючи інтеграційні процеси в країні, насамперед потрібно керуватися тим, що кожна правова система окремої держави є унікальною. Правова інтеграція національної судової системи має забезпечуватися створенням єдиного правового порядку з урахуванням національної ідентичності, а не повною ідентифікацією правопорядків. Досліджуючи виникнення й еволюцію судової системи України, слід зауважити, що цей процес є доволі тривалим і характеризується конкретними етапами розбудови та становлення нашої держави.

Метою цієї статті є типологізація форм і способів взаємодії національної системи судоустрою й статусу суддів України із загальноновизнаними міжнародними стандартами в сучасних умовах правової інтеграції нашої держави до світової спільноти та виокремлення об'єктивного способу такої взаємодії, який би адекватно відображав суть процесу створення гомогенного правового середовища у сфері судочинства в межах міжнародних (європейських) інтеграційних організацій відповідно до моделей, запропонованих інститутами Європейського Союзу (далі – ЄС), Ради Європи (далі – РЕ), Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) тощо.

Питання механізмів зближення національних правових систем у сучасному правовому розвитку, зокрема, досліджують такі науковці, як Ю.В. Волошин, В.В. Гомонай, Р.М. Молибога, Л.А. Луць, В.П. Нагребельний, В.Ф. Опришко, С.М. Ратушний, О.Ф. Скакун, Ю.С. Шемшученко та інші. Водночас у доктрині права відсутній комплексний аналіз процесів взаємодії та зближення саме національної системи судоустрою та статусу суддів України із загальноновизнаними міжнародними стандартами, а тому ці питання потребують поглибленої наукової уваги.

Для характеристики процесу врегулювання національної судової системи України із загальновизнаними міжнародними стандартами важливо виокремити складові елементи цієї системи, співдія яких забезпечує її інтегративні властивості та належне функціонування. М.І. Байтін із цього приводу наголошує, що виявлення та розкриття структури правової системи тісно пов'язані з переведенням поняття правової системи із абстрактно-теоретичної в науково-практичну площину [4].

На нашу думку, узгодженню із загальновизнаними міжнародними стандартами підлягають такі основні елементи національної системи судоустрою та статусу суддів України: 1) індивідуальні та колективні суб'єкти судоустрою (суди, судді, інші органи судової влади), їх структура та правовий статус (права, свободи, обов'язки, законні інтереси, юридична відповідальність, гарантії правового статусу тощо); 2) система національного законодавства про судоустрій і статус суддів; 3) правовідносини у сфері судочинства; 4) національна правова ідеологія у сфері судочинства, правосвідомість, правова культура, правове мислення, правові ідеї, концепції тощо.

Такий підхід зумовлений тим, що велика роль щодо побудови демократичної судової влади в Україні з високим рівнем захисту прав та свобод людини та громадянина, відповідальність за її вдосконалення, підвищення ефективності, прозорості та доступності покладається, як правило, на належну нормативно-правову базу, проте неабияке значення для забезпечення ефективності цього процесу мають внутрішні зміни в судовій владі України, а саме: зміни правопорядку, правосвідомості, правової культури, юридичної доктрини та загалом зміна національно-правової ідеології у сфері національного судочинства.

Ефективність правового регулювання інтеграційних процесів залежить від динаміки наближення правової системи держави до системи міжнародного права. Ставлення до міжнародного права є ключовим питанням будь-якої національної правової доктрини. Зі здобуттям незалежності в 1991 р. Україна зіткнулася не лише з необхідністю усвідомлення свого суверенного статусу, переосмислення основних ідеологічних детермінант, що протягом тривалого часу визначили її правовий і політичний розвиток, формування нових правових засад функціонування держави та суспільства на основі загальнолюдських цінностей, а й відчула гостру потребу в створенні власної правової, науково обґрунтованої концепції свого розвитку на майбутні роки [5, с. 696].

Міжнародно-правова доктрина України бере свій початок із часів перебування нашої держави в 1922–1991 рр. у складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік (далі – СРСР), що, як наслідок, позбавляло її можливості формувати власну правову політику в питаннях співвідношення міжнародного й національного права. У колишньому СРСР загальновизнаною була ідеологія абсолютного примату внутрішнього права. Необхідність перегляду радянської моделі співвідношення міжнародного та національного права була зрозумілою в Україні з перших кроків її незалежності. Тоді було досягнуто значних здобутків у цій сфері, проте такий процес і досі остаточно не завершений. Вартим уваги є той факт, що статтею 9 Конституції України та положеннями національного законодавства закріплено лише порядок правового регулювання міжнародних договорів. Правовою підва-

линою застосування загальновизнаних норм міжнародного права (не обов'язково договірних) у національному праві нашої держави є лише положення частини третьої статті 10 Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р., яким закріплено «пріоритет загальновизнаних норм міжнародного права перед нормами внутрішньодержавного права» [6].

У теорії права й на практиці спостерігається різноманітність процесів взаємодії, зближення та видозміни національної правової системи щодо загальновизнаних принципів і норм міжнародного права та міжнародних стандартів. Дуже часто процеси адаптації, апроксимації, відсилки, гармонізації, імплементації, інкорпорації, інтеграції норм міжнародного права у внутрішнє право держави, «модельної законотворчості», рецепції, стандартизації, створення спеціального правового режиму, процеси трансформації, уніфікації тощо є доволі подібними, що зумовлює складність у їх розмежуванні та застосуванні.

Обрання необхідного способу наближення національної системи судоустрою та статусу суддів України до загальновизнаних міжнародних стандартів має розпочинатися з усвідомлення особливостей міжнародного правопорядку, порівняльного аналізу національного права та законодавства в цій сфері на відповідність принципам і нормам міжнародного права, визначення загальних принципів і методів проведення процесу модифікації національної судової системи до загальновизнаних міжнародних стандартів.

Створення спільного правового простору для регулювання міжнародних відносин, як правило, нерозривно пов'язане з імплементацією норм міжнародного права в національне законодавство держави, що має наслідком фактичне впровадження та реалізацію цих норм на внутрішньодержавному рівні. Методи та способи проведення процесу імплементації визначаються, як правило, індивідуально кожною державою на конституційному рівні (стаття 9 Конституції України). З огляду на предмет цього дослідження, вважаємо за доцільне зосередити увагу на практичній реалізації механізму імплементації норм і принципів міжнародного права в простір судової системи України.

Механізм імплементації застосовується з метою зближення національної правової системи з міжнародною правовою системою лише в площині втілення окремих норм міжнародного права у внутрішньодержавне право та практичну діяльність держави й інших суб'єктів, що навряд чи повною мірою сприятиме зближенню національної судової системи із загальновизнаними міжнародними стандартами.

Ключовим моментом процесу імплементації є забезпечення державою виконання саме міжнародно-правових норм, закріплених у міжнародних нормативно-правових актах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Враховуючи це, слід звернути увагу на такі дискусійні аспекти.

По-перше, для процесу імплементації характерною є епізодичність щодо просторових меж, часових рамок, предметної сфери застосування, що зумовлено договірним походженням міжнародно-правових норм, які підлягають впровадженню в національне законодавство, та обмеженість лише тими міжнародно-правовими нормами, які безпосередньо містяться в міжнародних нормативно-правових актах, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

По-друге, імплементовані в національне законодавство міжнародно-правові норми не завжди закріплюють загальновизнані міжнародні стандарти, впровадження яких у практику сприятиме утвердженню в Україні справедливого й незалежного суду, підвищенню рівня судового захисту, побудові правової держави та розвинутого громадянського суспільства. Окрім того, дискусійним є те, що імплементація міжнародно-правових норм у сферу національного судочинства сприятиме формуванню правових поглядів, загальних правових принципів та наукових концепцій, які б відповідали загальновизнаним міжнародним стандартам та традиціям.

Питання практичної реалізації норм і принципів міжнародного права, які стали частиною національних правових систем, також є непростими. Матеріальні норми міжнародної угоди не завжди можуть бути належним чином реалізовані через чинні галузеві процесуальні норми внутрішньодержавного права, а спеціальних норм, створених для такого випадку, здебільшого просто немає [7, с. 124]. Навряд чи процес прийняття додаткових законодавчих положень, необхідних для практичної реалізації імплементованих у національне законодавство міжнародних норм, охоплюється власне доктриною імплементації.

Укладення Україною Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 р. (далі – Угода про партнерство і співробітництво) [8] поклало початок євроінтеграційному курсу нашої держави. У зв'язку із цим у вітчизняну правничу термінологію було залучено поняття «адаптація». Відповідно до нормативних положень поняття «адаптація» вживається в контексті зближення лише сфери законодавства та лише в межах євроінтеграційного курсу. Водночас у процесі інтеграції України в загальносвітовий правовий простір важливим є забезпечення зближення та взаємодії не лише сфери законодавства, а й національного правопорядку, правосвідомості, правової культури, юридичної доктрини та загалом національно-правової ідеології з усією системою загальновизнаних міжнародних стандартів.

Вітчизняні та європейські експерти процес приведення законодавства України у відповідність до стандартів ЄС («legal approximation») поділяють на два темпоральних періоди, а саме: «ante pacta» – «адаптація законодавства» до набуття чинності Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, вчинену в частині політичних положень 21 березня 2014 р. та у частині торговельно-економічних і галузевих положень 27 червня 2014 р. (Угода про асоціацію) [9], та «post pacta» – «правове наближення» після цього. У період до закінчення дії Угоди про партнерство та співробітництво й вступу в силу Угоди про асоціацію (період «ante pacta») характерним є проведення саме процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Водночас у цей період актуальності набуває необхідність створення передумов для забезпечення ефективності процесу правового наближення правової системи України до правової системи ЄС у період «post pacta», який, як зауважують експерти, повинен здійснюватися не в рамках наступного (другого) етапу адаптації законодавства, а виходити із суттєво нового підходу «правового наближення» [10, с. 109]. Процес приведення законо-

давства України у відповідність до законодавства ЄС у період «post pacta» зумовлений правовою природою Угоди про асоціацію та характером закріплених у ній міжнародно-правових зобов'язань. Відповідно до статей 28, 56, 57, 76, 267 Угоди про асоціацію політична асоціація та економічна інтеграція України до ЄС залежатиме від процесів гармонізації. Отже, процес адаптації є лише окремою стадією або ж конкретним методом загального процесу зближення національної системи судоустрою та статусу суддів України із загальновизнаними міжнародними стандартами та, крім того, охоплює лише нормативно-регулятивний рівень цієї правової системи.

У доктрині міжнародного та вітчизняного права серед методів зближення правових систем виокремлюють уніфікацію. Юридична природа уніфікації зумовлюється встановленням, виробленням та запровадженням у національні правові системи єдиних однакових (уніфікованих) норм права, спрямованих на врегулювання подібних відносин, й охоплює майже всі галузі внутрішнього законодавства держави, окрім сфери конституційного регулювання. Конституція будь-якої країни, як і Конституція України, є основним законом держави, правовою основою унікального національного законодавства, а тому можливість уніфікації конституційного законодавства як методу створення однакових правових норм є дискусійною.

Беззаперечно, становлення України як правової держави та розвиток у ній громадянського суспільства з високим рівнем захисту прав і свобод людини та громадянина зумовлює впровадження у внутрішнє законодавство, у тому числі й у сферу конституційного регулювання, загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, міжнародних стандартів ЄС, РЄ та ООН. Відображення та врахування загальновизнаних принципів і норм міжнародного права в національних конституціях слід розглядати як правотворчий чинник розвитку правової держави. Водночас, враховуючи категоричність процесу уніфікації як способу зближення правових систем шляхом впровадження однакових (ідентичних) правових норм, навряд чи можна говорити про можливість уніфікації конституційного законодавства. Погоджуємось із С.М. Ратушним, що розвиток конституційного законодавства в напрямі міжнародних стандартів має здійснюватися не методом уніфікації, а іншим способом приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема методом зближення або гармонізації [7, с. 126].

Саме на цю обставину варто звернути увагу, обираючи належний та необхідний засіб зближення національної системи судоустрою та статусу суддів України з міжнародними стандартами, оскільки розділом VIII «Правосуддя» Конституції України закріплено основні засади та принципи реалізації судової влади в Україні. Окрім того, основною внутрішньою ознакою уніфікації є саме єдність, однаковість норм. А тому навряд чи логічно застосовувати уніфікацію в процесі зближення національної системи судоустрою та статусу суддів України із загальновизнаними міжнародними стандартами, принципами та нормами міжнародного права, оскільки апріорі неможливим є впровадження в національну систему судочинства єдиних уніфікованих норм щодо організаційних основ національної системи судів, встановлення уніфікованого порядку формування та функціонування інституту самоорганізації судової влади; організації суддівського самоврядування в Україні;

впровадження уніфікованого кваліфікаційного рівня судді та уніфікованого судового адміністрування; закріплення уніфікованого порядку зайняття посади судді суду загальної юрисдикції, порядку застосування до суддів дисциплінарної відповідальності, закріплення уніфікованого порядку належного матеріального та соціального забезпечення суддів тощо.

Розкриваючи правову природу уніфікації, окремі науковці виділяють уніфікацію юридичної та правової термінології, яка є початковим та окремим етапом зближення національної правової системи з міжнародною системою права [11, с. 36–37; 12, с. 205; 13, с. 54–55]. Можна резюмувати, що процес уніфікації термінології як спосіб зближення національної системи права з міжнародною правовою системою буде ефективним й під час вдосконалення та європеїзації національної системи судочинства. Вважаємо, що застосування уніфікованих із європейською та світовою практикою юридичних понять і термінів сприятиме дотриманню принципу правової визначеності, розв'язанню термінологічних проблем та підвищенню якості правотворчої діяльності, спрямованої на врегулювання питань судоустрою та статусу суддів, адже в системі національного законодавства та в правотворчій діяльності існує безліч прикладів щодо неоднозначного розуміння, тлумачення та застосування норм законодавства, зумовлених відсутністю чітко закріплених юридичних термінів та понять.

Правовий уніформізм є об'єктивною потребою часу, викликаною збільшенням кількості суб'єктів міжнародного права, ускладненням міжнародних правових відносин, виникненням колізій під час застосування різноманітних джерел як міжнародного, так і національного права. Водночас під час проведення правової уніфікації слід зважати на небезпеку абсолютизму в правовому уніформізмі, що знецінює унікальність національних правових систем та може розглядатися як дефект світового права.

У контексті дослідження уніформізму доцільно зауважити про можливість застосування в процесі правової інтеграції механізму «модельної нормотворчості» або «міжнародної модельної норми», «модельного закону». У доктрині конституційного права під модельним законом розуміють законодавчий акт рекомендаційного характеру, що містить типові норми та дає нормативну орієнтацію для певної кількості національних законодавств [14, с. 284].

Модельна правотворчість виступає частиною міжнародної правової уніфікації та є процесом, спрямованим на створення не лише одноманітних норм права з метою усунення протиріч та юридичних колізій між правовими системами та міжнародно-правовими нормами, а й процесом створення нових норм, необхідних для врегулювання окремого кола нових або неврегульованих суспільних відносин, особливим видом яких є правовідносини. Особливість такого способу забезпечення правової інтеграції стосовно уніформізму полягає в тому, що результатом уніфікації є уніфікований акт, що містить уніфіковані норми, а результатом модельної правотворчості – акт, який містить модельні норми, на основі яких створюється уніфікований акт, що закріплює уніфіковані норми. Тому небезпідставною є позиція Ю.С. Безбородова, який стверджує, що модельна правотворчість є першою стадією в процесі правової уніфікації [15, с. 5].

Враховуючи те, що належне виконання завдань правової інтеграції й усунення проблемних неузгодженостей між правовими системами проявляється не в повній

ідентифікації правопорядків, а шляхом застосування комплексних процесів поєднання, створення оптимального та універсального правового порядку, навряд чи логічно говорити про можливість абсолютного застосування наведених вище методів у процесі інтеграції національної судової системи до світового правопорядку.

Суперечливим є застосування у сфері судочинства й інших методів зближення та взаємодії національних правових систем із міжнародними стандартами, зокрема таких, як стандартизація та апроксимація, що здебільшого характерно для технічних та природничих відносин.

Науковці, юристи й фахівці з міжнародного права зауважують, що суть процесу створення гомогенного правового середовища в межах міжнародних (європейських) інтеграційних організацій відповідно до моделей, запропонованих інститутами ЄС, РЄ, ООН, адекватно відображає інститут гармонізації.

У науковій літературі під гармонізацією розуміють «узгодження загальних підходів, концепцій розвитку національних законодавств» [16, с. 75]; «створення загальних правових принципів і окремих рішень» [17, с. 184]; «один із основних напрямів проведення узгодженого правового розвитку держави» [18]; процес приведення національного законодавства у відповідність до правових систем провідних міжнародних організацій Європи [19, с. 255].

Поняття «гармонізація» на фоні світових та євроінтеграційних прагнень нашої держави стало часто вживаним серед політиків, юристів, науковців та громадськості. Водночас уявлення про сутність, зміст, межі, форми та методи реалізації цього процесу є вельми приблизними. Суттєвим недоліком за такої ситуації є відсутність як у юридичній літературі, так і в нормативно-правових актах України та відповідних міжнародних документах офіційної дефініції цього методу приведення національної правової системи у відповідність до загальновизнаних міжнародних стандартів.

Спираючись на теоретичні й практичні дослідження інтеграційних процесів, слід зауважити, що гармонізація правової системи адекватно співвідноситься з планомірним процесом зближення, узгодження та взаємодії національних правових систем на підставі загальних мінімальних міжнародних правових вимог (стандартів), закріплених у межах відповідного правового простору, який спрямовано на узагальнення правових приписів в окремих країнах, досягнення стабільної, чіткої законодавчої бази, дотримання міжнародних, європейських та національних правових стандартів, усунення юридичних колізій, шляхом формування та утвердження єдиної правової політики, спільних юридичних принципів, правил, правових стандартів стосовно різних правових систем, що передбачає узгоджену діяльність усіх суб'єктів держави, що здійснюється в межах їх компетенції, послідовно та поетапно.

Основними методологічними засадами реалізації процесу гармонізації є єдність, завершеність, цілісність, пропорційність, узгодженість та досконалість. Принципами гармонізації є визнання людини найвищою соціальною цінністю, забезпечення прав і свобод людини та громадянина, верховенство права, законність, соціальна спрямованість законотворчості, демократизм, гласність, урахування громадської думки, системність, прогнозованість і наукова обґрунтованість законодавчих рішень тощо [20].

Ефективність і результативність правової гармонізації залежить від наявності національно-правового механізму гармонізації, що зумовлюється визначенням її форм і встановленням меж, а також окресленням предмета, етапів (рівнів), методів та засобів проведення процесу гармонізації. Аналіз таких аспектів потребує окремого дослідження.

Підсумовуючи, зауважимо, що в доктрині міжнародного й вітчизняного права стосовно реалізації й забезпечення інтеграційних процесів як на міжнародному, так і на європейському рівнях відсутній єдиний підхід щодо розуміння методів, способів або форм зближення й взаємодії національних правових систем із загальноновизнаними принципами та нормами міжнародного права, правовими стандартами ЄС, РЄ, ООН.

Так, існує позиція, що процеси адаптації, апроксимації, уніфікації, імплементації, трансформації, інкорпорації, відсилки, рецепції, інтеграції норм міжнародного права у внутрішнє право держави, процеси стандартизації, «модельної законотворчості», створення спеціального правового режиму та процес гармонізації є різними за своїм юридичним змістом та правовими наслідками способами досягнення узгодженості та взаємодії національних правових систем із загальноновизнаними міжнародними стандартами. Дійсно, наведені методи зближення національних правових систем із загальноновизнаними міжнародними стандартами є відносно самостійними та можуть застосовуватися як окремо у випадках, коли відсутня потреба в одному із методів, застосовується інший, так і комплексно, доповнюючи тією чи іншою мірою один одного. Проте головним завданням кожного з методів є реалізація стратегічної мети окремої держави щодо зближення національної правової системи із загальноновизнаними міжнародними стандартами, спрямованої на усунення суперечностей, досягнення гармонії та балансу.

Тому слушною є позиція багатьох фахівців із міжнародного права, зокрема й українських юристів, що всі наведені вище процеси є окремими методами або специфічними способами проведення правової гармонізації, оскільки саме гармонізація найбільш повно відображає суть процесу створення гомогенного правового середовища в межах міжнародних інтеграційних процесів відповідно до моделей, запропонованих міжнародними інститутами.

Підсумовуючи, варто зазначити, що в сучасних непростих умовах організації та діяльності державної влади важливими є об'єктивний і чесний аналіз ситуації у сфері правосуддя та вироблення за участю експертної спільноти, правозахисників, міжнародних експертів та інституцій заходів з усунення недоліків системи судочинства в Україні. Свідомо сприймаючи геополітичний вектор інтеграції України до світової спільноти, необхідно знати, розуміти та мати політичну волю до схвалення й впровадження змін, необхідних для створення в Україні демократичної та незалежної судової системи.

Вважаємо, що правова гармонізація є саме тим заходом, що сприятиме зближенню й узгодженню національної системи судоустрою та статусу суддів із загальноновизнаними міжнародними стандартами з метою досягнення несуперечливого законодавства, усунення юридичних колізій та існуючих недоліків системи судочинства в Україні.

Література

1. Юридическая энциклопедия / Л.В. Тихомирова; под ред. М.Ю. Тихомирова. – М. : Издательство Тихомирова М.Ю., 1999. – 526 с.
2. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. / укл. В.В. Яременко, О.М. Сліпущко. – К. : АКОНІТ, 1998– . – Т. 2 : Ж–ОБД. – 1998. – 910 с.
3. Луць Л.А. Європейські міждержавні правові системи: загальнотеоретична характеристика : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Л.А. Луць ; Інститут держави та права імені В.М. Корецького НАН України. – К., 2004. – 447 с.
4. Байтин М.И. Право и правовая система: вопросы соотношения / М.И. Байтин // Право и политика. – 2000. – № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://elib.org.ua/politics/ua_readme.php?subaction=showfull&id=1096455132&archive.
5. Правова доктрина України : у 5 т. / [Ю.П. Битяк, Ю.Г. Барабаш, М.П. Кучерявенко та ін.]; за заг. ред. Ю.П. Битяка. – Х. : Право, 2013– . – Т. 2 : Публічно-правова доктрина України. – 2012. – 864 с.
6. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – № 31. – Ст. 429.
7. Ратушний С.М. Деякі теоретичні питання гармонізації національного законодавства з міжнародно-правовими нормами / С.М. Ратушний [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pre/2008/Ratushnyi.pdf.
8. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, ратифіковано Законом України від 10 листопада 1994 року № 237/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 46. – Ст. 415.
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Міжнародний документ від 27 червня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820.
10. Всебічна підтримка європейської інтеграції та наближення законодавства України : Комpendіум вибраних доробків українсько-європейського дорадчого центру з питань законодавства (UEPLAC) – Етап V / уклад. Р.Б. Хорольський ; за заг. ред. Й. Тачинської. – К. : Батискаф: Майстер книг, 2012. – 504 с.
11. Шемшученко Ю.С. Теоретические проблемы гармонизации законодательства Украины с европейским правом / Ю.С. Шемшученко // Проблемы гармонизации законодательства Украины и стран Европы / под общ. ред. Е.Б. Кубко, В.В. Цветкова. – К. : Юринком Интер, 2003. – С. 35–40.
12. Гомонай В.В. Зближення законодавства України з правовою системою Європейського Союзу / В.В. Гомонай // Держава і право : зб. наук. Праць. – К., 2010. – Вип. 44. – С. 204–212.
13. Луць Л.А. Формування правового механізму взаємодії України з Радою Європи та Євросоюзом / Л.А. Луць // Віче. – 2006. – № 7–8. – С. 54–55.
14. Колодій А.М. Використання розроблених у СНД модельних законів як засіб вдосконалення законодавства України / А.М. Колодій // Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом : матеріали науково-практичної конференції / гол. ред. кол. В.Ф. Опришко. – К., 1998. – С. 284.
15. Безбородов Ю.С. Международные модальные нормы : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 «Международное право; европейское право» / Ю.С. Безбородов ; Казанский государственный университет. – Казань, 2003. – 19 с.
16. Тихомиров Ю.А. Курс сравнительного правоведения / Ю.А. Тихомиров. – М. : Норма, 1996. – 427 с.
17. Марченко М.Н. Сравнительное правоведение. Общая часть : [учеб. для юрид. вузов] / М.Н. Марченко. – М. : Зерцало, 2001. – 560 с.
18. International Encyclopedia of Comparative Law. – N.Y., 1975. – VII. – Ch. 5.
19. Рабінович П.М. Законодавство України та норми міжнародного права: критерії відповідності / П.М. Рабінович // Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом : матеріали науково-практичної конференції (Київ, жовтень 1998 р.). – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 1998. – С. 255.
20. Нагребельний В.П. Гармонізація законодавства / В.П. Нагребельний [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakony.com.ua/juridical.html?catid=37172>.

Анотація

Саленко О. В. Гармонізація як універсальний інструмент приведення судової системи України у відповідність із загальновизнаними міжнародними стандартами. – Стаття.

Необхідність приведення судової системи України у відповідність із загальновизнаними міжнародними стандартами зумовлена геополітичним вектором інтеграції України до світової спільноти. Спираючись на доктринальні дослідження та міжнародну практику у сфері інтеграції національних правових систем до світового правового простору, доведено, що суть процесу створення гомогенного правового середовища у сфері судочинства в межах міжнародних (європейських) інтеграційних організацій відповідно до моделей, запропонованих інститутами Європейського Союзу, Ради Європи, ООН, адекватно відображає інститут гармонізації.

Ключові слова: гармонізація, адаптація, уніфікація, імплементація, правова інтеграція, міжнародні стандарти, судоустрій, статус суддів.

Аннотация

Саленко О. В. Гармонизация как универсальный инструмент приведения судебной системы Украины в соответствии с общепризнанными международным стандартам. – Статья.

Необходимость взаимодействия национальной системы судоустройства и статуса судей Украины с общепризнанными международными стандартами обусловлено геополитическим вектором интеграции Украины в мировое сообщество. Опираясь на доктринальные исследования и международную практику в сфере интеграции национальных правовых систем в мировое пространство, доказано, что суть процесса создания гомогенного правового сообщества в сфере судоустройства в рамках международных (европейских) интеграционных организаций в соответствии с моделями, предложенными институтами Европейского Союза, Совета Европы, ООН, адекватно отражает институт гармонизации.

Ключевые слова: гармонизация, адаптация, унификация, имплементация, правовая интеграция, международные стандарты, судоустройство, статус судей.

Summary

Salenko O. V. Harmonization as a universal tool to bring the judicial system of Ukraine in accordance with generally accepted international standards. – Article.

Interaction of the national judicial system and status of judges with international standards caused by geopolitical vector of Ukraine's integration into the global community. Considering doctrinal studies and international practice of integration of national legal systems to the global legal space, we are believe, that the harmonization is adequately reflects essence of the formation of a homogeneous legal environment according to the model proposed by the European Union institutions, the Council of Europe, the United Nations.

Key words: harmonization, adaptation, standardization, implementation, legal integration, international standards, judiciary, status of judges.